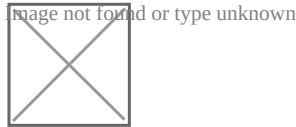

Όνειρα: Σωματικοί παράγοντες και εξωτερικοί ερεθισμοί

/ Πεμπτουσία

Συνεχίζοντας την αποσπασματική δημοσίευση της μελέτης του κ. Δημήτρη Τσιολακίδη για τη θεολογική εξέταση της φροϋδικής ανάλυσης των ονείρων (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1HyIBCZ>) πληροφορούμαστε τις λεπτομέρειες των ποικίλων ερεθισμών που συντελούν στη δημιουργία τους.

Προσθέτως εάν συμπεριλάβουμε και τους ερεθισμούς των εσωτερικών οργάνων όπως καρδιά, πνεύμονες κ. α., που μια μερίδα υποστήριξε, δεν αποδεικνύεται ότι αυτοί υπάρχουν αντικειμενικά παρά μόνο για μικρό αριθμό περιπτώσεων. Η λειτουργία του ονείρου σε αυτήν την περίπτωση συνίσταται στο να παραλλάσσει τη σημασία των εξωτερικών ερεθισμών όταν αυτοί κατορθώνουν να μπουν στο ονειρικό υφάδι. Ακριβώς όμως αυτή η είσοδός τους σημαίνει και την

εξουδετέρωσή τους. Το όνειρο διατηρεί (εάν πρόκειται για ερεθισμό πόνου) μια παράσταση ασυμβίβαστη με τον πόνο, και ταυτόχρονα χρησιμοποιεί και «ιδιομορφίες του αισθήματος που απωθεί με την εικόνα που μεταχειρίζεται γι' αυτό το σκοπό ώστε να συνδεθεί αυτό που υπάρχει εκείνη τη στιγμή στο πνεύμα με την κατάσταση του ονείρου για να καταστεί δυνατή η παράστασή του»[89] Με τον τρόπο αυτό « το όνειρο αμύνεται στον πόνο με μία ενεργητική παράσταση άρνησής του, και αποκρούει ένα εσωτερικό ή εξωτερικό ερεθισμό.»[90]

Ο Φρόυντ πιστεύει ότι «κατά κάποιον τρόπο όλα τα όνειρα είναι όνειρα άνεσης, που δημιουργούνται για να μας αφήσουν να συνεχίσουμε τον ύπνο μας. Το όνειρο είναι φύλακας του ύπνου και όχι εχθρός του.»[91], και καταλήγει ότι «Η επιθυμία του ύπνου, είναι η επιθυμία του συνειδητού εγώ και που, μαζί με τη λογοκρισία παρασταίνει τη συμβολή του στο όνειρο, πρέπει λοιπόν να συνυπολογίζεται κάθε φορά με τον αριθμό των παραγόντων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του ονείρου, και κάθε όνειρο που το πετυχαίνει είναι μια εκπλήρωση αυτής της επιθυμίας».[92]

Ο Φρόυντ φρονεί ότι η επιθυμία για ύπνο είναι η κλείδα που εξηγεί τον ιδιόμορφο τρόπο ερμηνείας των εξωτερικών ερεθισμών, και υποστηρίζει ότι την ερμηνεία μπορεί να την κάνει και το κοιμώμενο πνεύμα αλλά μια τέτοια ενέργεια θα διέκοπτε τον ύπνο. Αυτός είναι ο λόγος που η λογοκρισία ασκείται μόνο στο βαθμό που ερμηνείες που επιλέγονται από το πνεύμα δε συγκρούονται με την επιθυμία για ύπνο. Οπότε « ή το πνεύμα παραμελεί τα αισθήματα που του δίδονται στη διάρκεια του ύπνου (όταν του το επιτρέπουν η ένταση και το νόημά τους, που τα καταλαβαίνει), ή το όνειρο του χρησιμεύει στο να τα αποκρούσει, να τα απογυμνώσει από την αξία τους, ή τέλος αν πρέπει να τα αναγνωρίσει, προσπαθεί να τα ερμηνεύσει, σε τρόπο που να σχηματίσουν ένα μέρος μιας ευκαΐας και που να συμβιβάζεται με τον ύπνο κατάστασης».[93]

Η ιδέα ότι το όνειρο δεν είναι παρά μια μετάβαση στο ξύπνημα προσκρούει στα όνειρα εκείνα που ονειρευόμαστε πώς ονειρευόμαστε. Την εκπλήρωση της επιθυμίας για ύπνο την ακολουθεί μια σειρά άλλων επιθυμιών που τις ικανοποιεί το περιεχόμενο του ονείρου. Όταν έχουμε επιθυμίες που η εκπλήρωσή τους είναι λυπηρή αυτό είναι το αποτέλεσμα τις λειτουργίας των δύο ψυχικών υποστάσεων(ασυνείδητου και συνειδητού), και της λογοκρισίας που έρχεται ως ρυθμιστικός παράγοντας να τις διαχωρίσει. Απωθημένες επιθυμίες του ασυνείδητου εμποδίζονται στο να ολοκληρωθούν από το συνειδητό. Στην περίπτωση όμως που αυτό καθίσταται εφικτό η καταπίεση που επιβάλλει το συνειδητό απολήγει σε ένα δυσάρεστο συναίσθημα. Η εντύπωση λύπης ή άγχους μπορεί να έχει και σωματική προέλευση όπως (αναπνευστικά ή καρδιολογικά

προβλήματα).

Υπό αυτές τις προϋποθέσεις παρακάμπτεται κατά κάποιο τρόπο η λογοκρισία και είναι δυνατή η εκπλήρωση επιθυμιών που διατελούσαν υπό καταστολή. Αν όμως το άγχος έχει ψυχονευρωτική προέλευση π.χ. ψυχοσεξουαλικούς ερεθισμούς πράγμα που σημαίνει απωθημένη επιθυμία- λίμπιντο τότε «η τάση του ονείρου να εκπληρώνει επιθυμίες δεν επιτυγχάνει το σκοπό της».[94]

Οι δύο αυτές περιπτώσεις κατά τον Φρόυντ συνδέονται και αποφαινεται «πως στην πρώτη περίπτωση μια εντύπωση αποδίδεται με ψυχικό τρόπο στη δεύτερη περίπτωση, το δεδομένο είναι εξ ολοκλήρου ψυχικό, αλλά το απωθημένο περιεχόμενο αντικαθίσταται εύκολα από μια σωματική απόδοση που συμπίπτει με το άγχος.»[95] Ο Φρόυντ αναγνωρίζει πως η κατάσταση του σώματος συμπεριλαμβάνεται στα στοιχεία που κατευθύνουν το όνειρο, αλλά υποστηρίζει ότι δεν προσδιορίζει το περιεχόμενό του, και ότι τα ημερήσια ψυχικά κατάλοιπα που έχουν αξία στο όνειρο είναι πιο καθοριστικά.

[Συνεχίζεται]

[89] Πρβλ. σ.185

[90] Βλ.το όνειρο του Φρόυντ με τη σκηνή ίππευσης του αλόγου και το πρόβλημα της υγείας του σσ.183-184

[91] Αυτόθι σ.187

[92] Αυτόθι σ.187

[93] Αυτόθι σ.187

[94] Αυτόθι σ.189

[95] Αυτόθι σ.189